

מקורות לעיון במס' פסחים: פרק מקום שנהגו

דף יז

אדר ב' תשע"א

מ. זילברמן

(נב:) הוצאת פירות שביעית לחוץ לארץ. איתא בגמ' פסחים נב: רב ספרא נפק מארץ ישראל לחוצה לארץ הוה בהדיה גרבא דחמרא דשביעית וכו'. והקשו התוס' (ד"ה רב ספרא) מהא דתנן (שביעית פ"ו מ"ה), "אין מוציאין שמן שרפה ופירות שביעית מהארץ לחוצה לארץ". ותירץ הריב"א, "דהתם מיירי לאכילה ורב ספרא אפיק לסחורה דיש סחורה שמותרת אי נמי בשוגג הוציא". הרי לחד תירוץ בהתוס' איסור הוצאת פירות שביעית לחוץ לארץ רק שייך במוצא יאם לאכילה. ובשו"ת בכורי שלמה (או"ח סי' לז אות כ) כתב דלהלכה (כן הביא בשם כנסת הגדולה ומהרי"ק) העיקר כדעה הראשונה בתוס' דאין איסור הוצאת פירות שביעית לחו"ל באינם עומדים לאכילה ולכן מותר למכור אתרוגי שביעית לחו"ל למצות ד' מינים. ובאג"מ (או"ח ה"א סי' קפו) הביא התוס' כסניף להקל. אמנם בספר פאת השלחן להרב ישראל משקלוב תלמיד הגר"א (סי' כד ס"ק נו) כתב דהעיקר כדעה ב' בתוס' דאין היתר כלל להוציא פירות שביעית לחו"ל לכתחילה. כתב הר"ש משאנץ (שביעית שם) דטעם איסור הוצאת פירות שביעית לחו"ל הוא דטעונים ביעור בארץ, וכדברי התוספתא (פ"ה ה"א) שהובא בסוגיין, "פירות שביעית שיצאו בחו"ל מבערין במקומן דברי רבי ר' שמעון בן אלעזר אמר מביאן בארץ ומבערן שנאמר בארץ תהיה כל תבואתה". ועל פי הר"ש כתב הרידב"ז בפירושו בית רידב"ז על הרמב"ם בספר פאת השלחן (פ"ה הי"ח) דמותר לשלח אתרוגי שביעית לחוץ לארץ היות וס"ל דאתרוגים בזמנינו אינם טעונים ביעור (כפי שנביא לקמן אות ד). ועוד הביא הרידב"ז בשם הרב חיים ברלין דמותר לשלח אתרוגי שביעית לחו"ל היכא דנטעם אדעתא דהכי.

החזו"א (שביעית פ"י אות ו) כתב, "ואם שולחין את האתרוגין לחו"ל יש בזה משום אין מוציאין פירות שביעית לחו"ל, ומ"מ אין הפירות נאסרין ויוצאין בהן וכש"כ אם מכרו פרדסיהן לנכרים". אמנם בספר ארבעת מינים השלם (עמ' שכג) הביא מכתב קצר מהחזו"א שכתב בו "לשלוח אתרוג בלתי מורכב [ובלתי משומר] לקיום מצוה במקום שיש להסתפק שיבוטל המצה בהעדר המשלוח, הדעת נוטה להתיר. ולא ליקח מן העושה סחורה".

בשו"ת ציץ הקדש (להרב צבי מיכל שפירא) ח"א סי' טו הביא שהמהרי"ל דיסקין התיר להוציא אתרוגי שביעית לחו"ל אם "יעשו תנאי מפורש עם הנכרים בעלי הגנות המוכרים להם שאינם קונים האתרוגים מהם כי אם בבואם לטריעסט [באיטליא] דהיינו שיהיו הנכרים המוציאים מארץ לחו"ל". אך כמובן זה רק מועיל היכא דהמוכרים הם נכרים כך שאפשר לסדר שאין הישראלים עוברים על איסור הוצאת פירות שביעית לחו"ל.

ואף אם נתיר הוצאת אתרוגי שביעית לחו"ל עדיין צ"ב אם יש מקום להקל באיסור העברת פירות שביעית ממקום למקום בחו"ל. דפסק הרמב"ם (פ"ז שמיטה ויובל הי"ב) על פי ירושלמי, "המוליך פירות

שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו חייב לבער לפי שנותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם ופירות הארץ שיצאו לחוצה לארץ מתבערים במקומן ולא יעבירם ממקום למקום. ומפשות דברי הרמב"ם נראה דאיסור העברת פירות ממקום למקום בחו"ל שייך רק לאחר זמן ביעור. וכן כתב בשו"ת ציץ הקדש. ובכן לא יהי' איסור קודם זמן ביעור, ולדברי הרידב"ז דאין ביעור לאתרוגים בזמנינו לא יהי' איסור כלל. והוסיף בציץ הקדש דעוד יש לסמוך לענין איסור דר' בנן דהעברה ממקום למקום על הדעה בתוס' דאיסור הוצאת פירות לחו"ל לא שייך אלא במידי דאכילה.

בספר שבת הארץ להרב אברהם יצחק הכהן קוק (פ"ז הי"ב) הניח כדבר פשוט דאיסור העברה ממקום למקום בחו"ל רק שייך היכא שהוציאו הפירות באיסור. אבל כל זמן שהוציאו בהיתר אין שוב איסור העברה כלל. ובמקום שאכן הוציאו פירות שביעית לחו"ל באיסור אף דהדין הוא דצריך לבערן במקומן אינן הכוונה שאסור להחזירם לארץ ישראל אלא דאינו צריך לעשות כן. אבל אם רוצה להחזירם לארץ ישראל ולבערם שם בוודאי שמותר ותבוא עליו ברכה.

כתב החזון איש (שביעית פי"ג אות ד) דטעם איסור העברה ממקום למקום בחו"ל היינו דכאשר מעביר ממקום למקום הוי כאילו מוציא מחדש מארץ ישראל לחו"ל. ועל דרך זה הציע הגה"ר חיים קנייבסקי שליט"א (דרך אמונה ציון הלכה פ"ז ס"ק קכה) דמותר להחזיר פירות שביעית מחו"ל לארץ ישראל. ובספר שמיטה כהלכתה להרב משה שטרנבוך שליט"א (פ"ג סע' יז) הביא שבעל הלבושי מרכזי הציע להחזיר אתרוגי שביעית לארץ ישראל אחרי גמר סוכות.

פרק ערבי פסחים

(צט:) אכילת סעודת שבת ויו"ט לתיאבון. עי' רש"י ורשב"ם בסוגיין (ד"ה לא יאכל) וחי' ר' דוד (ד"ה סמוך למנחה וד"ה אבל) בטעם איסור אכילה סמוך למנחה בע"פ. ועי' תוס' קז: ד"ה ודילמא בגדר אכילה גסה.

עי' או"ז הל' ע"ש סי' כא (הו"ד בד"מ סי' רמט ס"ד) ורא"ש (פ"י סי' ב) ורמב"ם (פ"ל שבת ה"ד) ומ"מ שם בענין תיאבון לסיוודת שבת.

ולענין הלכה עי' שו"ע סי' רמט ס"ב, ביה"ל ד"ה מותר, ושו"ע הרב שם ס"י.

החבורה התקיים אי"ה בליל יום שני אחרי תפילת מעריב

הנושא – אכילת סעודת שבת ויו"ט לתיאבון